

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

**Bureau Secretaris-
Generaal**
sector advies

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk
467400

Uw kenmerk
153542.01U

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 20 december 2013
Onderwerp Europol verordening

In uw brief van 8 oktober jl. met kenmerk 153542.01U heeft u een aantal vragen gesteld met betrekking tot het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening betreffende het agentschap van de Europese Unie voor samenwerking en opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Europol) d.d. 27 maart jl. Met excuus voor de vertraging, ga ik graag ik in op uw verzoek deze te beantwoorden.

De onderhandelingen over de ontwerpverordening zijn medio juni aangevangen onder het Litouwse voorzitterschap en zullen onder het Griekse voorzitterschap worden voortgezet. De eerste lezing van de ontwerpverordening heeft plaatsgevonden. De meerderheid van de lidstaten heeft zich uitgesproken tegen de voorgestelde fusie, Nederland heeft zich in de Raad uitgesproken tegen een institutionele fusie, om zo het opleidingsbelang veiliger te stellen. Om die reden zijn de desbetreffende bepalingen op dat punt uit de ontwerpverordening niet inhoudelijk behandeld. Momenteel bestaat er (nog) geen unanimitieit in de Raad om separaat een voorstel voor CEPOL te doen en is besluitvorming hierover uitgesteld.

Allereerst hebben de leden van de fractie van de PvdA gevraagd wat de gevolgen van de verordening voor het Nederlandse politieapparaat zijn, nu het BNC-fiche d.d. 24 mei 2013 aankondigt dat deze nog zorgvuldig in beeld zullen worden gebracht. Heeft de regering deze impactanalyse inmiddels verricht en zo ja, wat is de uitkomst daarvan? Welke gevolgen heeft de versterkte verplichting tot samenwerking voor de ruimte voor nationale prioritering en de daarvoor beschikbare politiecapaciteit?

Inmiddels is een impactanalyse uitgevoerd – in de vorm van een quick scan – die zich specifiek richtte op die voorstellen die een wijziging inhouden ten opzichte van de huidige situatie (zoals beschreven in het Instellingsbesluit Europol 2009), waarbij bestaande afspraken niet opnieuw worden gewogen. In algemeenheid kan worden gezegd dat een aantal in de ontwerpverordening voorgestelde aanpassingen op het gebied van informatie-uitwisseling tussen de lidstaten en Europol gevolgen zullen hebben voor de Nationale Politie op het gebied van administratieve lasten, ICT, juridische zaken en informatiebeveiliging. De mate van impact verschilt per domein. De resultaten van deze quickscan geven verder het volgende beeld:

- 1) Een aantal voorgestelde aanpassingen is dermate breed geformuleerd in de ontwerpverordening dat de impact moeilijk te bepalen is en voor meerdere interpretaties vatbaar zijn, waardoor een variatie van uitkomsten mogelijk is. De Commissie is dan ook door Nederland en andere lidstaten verzocht hier meer duidelijkheid over te verschaffen.
- 2) Enkele voorgestelde aanpassingen kunnen mogelijk resulteren in een administratieve lastenverzwaring, zoals het voorstel dat de lidstaten informatie aan Europol verschaffen die nodig is voor het vervullen van doelstellingen van Europol. Welke doelstellingen dit zijn wordt niet duidelijk. Dit zou kunnen betekenen dat nationale informatie, dan wel via bilaterale kanalen verkregen informatie, gedeeld zou moeten worden met Europol. Een andere voorgestelde aanpassing betreft het op de hoogte brengen van Europol indien er gegevens uit de nationale databases worden gewist die in het verleden met Europol zijn gedeeld. Dit zou inhouden dat bij alle te wissen data, in alle regionale eenheden en de landelijke eenheid, eerst moet worden gecontroleerd of deze data in het verleden met Europol zijn gedeeld. Het vergt een complexe en intensieve administratieve vastlegging over gedeelde data om deze controle uit te kunnen voeren. Dit brengt een administratieve lastenverzwaring met zich, waarbij een nieuw te ontwikkelen geautomatiseerde oplossing noodzakelijk is. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, hebben al in eerste lezing aangegeven dat deze voorgestelde aanpassingen niet wenselijk zijn.
- 3) Het risico van problemen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy neemt toe bij het voorstel dat de lidstaten de informatie voor Europol voorzien van een beoordeling omtrent de juistheid en de betrouwbaarheid van persoonsgegevens. De informatieverstrekker staat heeft namelijk geen controle meer over de informatie zodra deze bij Europol aangeleverd is, ongeacht de meegegeven beoordeling omtrent juistheid en betrouwbaarheid. Gezien het feit dat de Nationale Politie verantwoordelijk blijft voor deze informatie, vergroot dit de kans op conflicten met privacywetgeving en de Wet politiegegevens (Wpg). Een aantal aanpassingen binnen de ontwerpverordening zullen dwingend leiden tot een aantal aanpassingen in de ICT organisatie van de Nationale Politie en mogelijk interfereren met de huidige prioriteiten van de Nationale Politie op het gebied van ICT.

Concluderend kan worden gesteld dat de ontwerpverordening in eerste instantie nog niet de duidelijkheid geeft over de doelstellingen zoals de Commissie die voor ogen had. Nederland heeft samen met een meerderheid van de lidstaten aangegeven dat de ontwerpverordening op genoemde punten nadere specificatie dan wel herformulering behoeft. De reactie van de Commissie wordt in de loop van 2014 verwacht.

Daarnaast verzoeken de leden of de Kamer kan worden geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de komst van CEPOL naar Den Haag. De leden vragen de regering tevens naar een schatting van de daarmee gepaard gaande kosten voor Nederland alsmede de kansen op economisch vlak, waaronder werkgelegenheid. Zoals reeds gemeld aan de Kamer in de geannoteerde agenda van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 5-6 december 2013, heeft de JBZ-Raad op 8 oktober 2013 gekozen voor Boedapest als nieuwe (tijdelijke) zetel voor CEPOL. Echter, nu Den Haag niet is gekozen als zetel voor CEPOL, zal de vraag over de daarmee gepaard gaande kosten enkel volledigheidshalve worden beantwoord. De kosten voor Nederland voor verhuizing en huisvesting van CEPOL voor drie jaar waren ruwweg geschat op €1,5 miljoen.

De economische baten van een eventuele vestiging van CEPOL waren destijds door een onderzoeksbureau grosso modo geschat op ruim € 8 miljoen aan toegevoegde waarde (d.w.z. bijdrage aan het BNP) per jaar en 90 fte aan directe en indirecte werkgelegenheid. Er is reeds een lidstateninitiatief ingediend, dat is ondertekend door alle lidstaten die mee doen aan Europol (26). Het lidstateninitiatief wijzigt artikel 4 van het CEPOL besluit uit 2005, waarin de zetel van het agentschap is vastgelegd; het wijzigt de zetel aanduiding van "Bramshill" in "Boedapest". Het lidstateninitiatief is doorgestuurd naar het Europees Parlement, dat een rapporteur aan zal wijzen, zodat de triloog met de Raad en de Commissie begin 2014 kan aanvangen. Vanuit de Raad zal dit proces onder Grieks voorzitterschap verder worden gebracht

De leden van de fractie van de PvdA vragen de regering of de regelingen van de verordening naar haar inschatting in voldoende mate in overeenstemming zijn met de thans in Nederland geldende waarborgen voor privacy- en gegevensbescherming. Deze leden roepen daarbij ook de aanstaande toetreding van de Europese Unie tot het EVRM in herinnering.

Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer is in de Grondwet vastgelegd. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens (artikel 10, tweede lid, GW). Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) kent geen recht op bescherming van persoonsgegevens als zodanig, maar wel het recht op respect voor het privéleven, het familie en gezinsleven, de woning en de correspondentie (artikel 8 EVRM). De thans in Nederland geldende waarborgen voor privacy en gegevensbescherming zijn vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en de Wet politiegegevens (Wpg) voor de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de uitvoering van de politietoek, als bedoeld in artikel 3 Politiewet (PW) 2012. De waarborgen van de Wpg zijn voor een belangrijk deel afgeleid van die van de Wbp, die op zijn beurt de implementatie vormt van de Europese privacyrichtlijn (richtlijn 95/46 EG). De waarborgen voor een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens, als uitgewerkt in de Wpg, hebben betrekking op relevante aspecten als doelbinding, de termijnen voor de verwerking van persoonsgegevens, de verstrekking van persoonsgegevens aan derden en aan andere landen, de rechten van de betrokkene en de uitoefening van het toezicht. De in de ontwerpverordening opgenomen waarborgen voor privacy- en gegevensbescherming voldoen aan de Europese normen op dit terrein, waaraan ook de Nederlandse wet- en regelgeving voldoet. De ontwerpverordening voorziet in een nauw omschreven doelbinding (artikelen 3 en 24), die de verwerking van persoonsgegevens door Europol koppelt aan bepaalde, limitatief omschreven doelen. Verder gelden er beginselen voor gegevensverwerking op grond waarvan de verwerking dient te voldoen aan de eisen van rechtmatigheid en zorgvuldigheid (artikel 34). Voorts is voorzien in een recht van toegang voor de betrokkene (artikel 39) in het recht van de betrokkene op correctie, uitwissing en afscherming (artikel 40) en de verplichting tot aanwijzing van een gegevensbeschermingfunctionaris (artikel 44). Het toezicht op de gegevensverwerking wordt uitgeoefend door een nationaal controleorgaan. In Nederland zal het College bescherming persoonsgegevens met deze taak worden belast, en de Europese toezichthouder voor gegevensbescherming (artikel 45 en 46). Tenslotte is voorzien in uitgebreide regels voor de overdracht van gegevens aan andere organen binnen de Unie en aan derden landen (artikelen 45 en 46). De ontwerpverordening is thans nog in onderhandeling en Nederland ziet daarbij nauwlettend toe op de verhouding tussen de Nederlandse privacy wet- en regelgeving en de desbetreffende bepalingen in de ontwerpverordening. Daarbij kan worden opgemerkt dat thans in Brussel eveneens onderhandelingen

plaatsvinden met betrekking tot de ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging, die - nadat deze is vastgesteld - mogelijkwijs zal leiden tot aanpassing op onderdelen van de Wpg en de Wet Justitiële en Strafvorderlijke gegevens (Wjs). Weliswaar zal deze ontwerprichtlijn niet gelden voor Europol, dat zijn eigen meer op de specifieke Europoltaak toegespitste dataprotectieregime behoudt, maar er is de Commissie veel aan gelegen om erop toe te zien dat er geen niet-noodzakelijke discrepantie zal ontstaan tussen relevante beginselen uit de ontwerprichtlijn (waarop dus zonedig de Nederlandse wet- en regelgeving zal worden aangepast) en de in de Europol-verordening neergelegde dataprotectie-beginselen, waarbij uiteraard ook de verplichtingen die uit het ECRM voortvloeien zullen worden betrokken.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

I.W. Opstelten